

ЗА САМОСТІЙНІСТЬ,
ЗА СОБОРНІСТЬ,
ЗА ДЕМОКРАТІЮ

НАРОДНА ВОЛЯ

NARODNA WOLA—THE PEOPLE'S WILL

ОДИН ЗА
ВСІХ, ВСІ ЗА
ОДНОГО

РІК XXXI. Ч. 62. СКРЕНТОН, ПА., ВІВТОРОК, 10 ЧЕРВНЯ, 1941.

ЦІНА ТРИ ЦЕНТИ — PRICE THREE CENTS

SCRANTON, PA., TUESDAY, JUNE 10, 1941. XXXI YEAR. No. 62.

ВІЙСЬКА БРИТАНІЇ І ВІЛЬНОЇ ФРАНЦІЇ ПЕРЕЙШЛИ В НЕДІЛЮ НА ТЕРИТОРІЮ СИРІЇ, ПЕРЕМАГАЮТЬ СЛАБИЙ ОПІР УРЯДОВОЇ ФРАНЦУСЬКОЇ ЗАЛОГИ

НІМЕЧЧИНА ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ПОДІЇ В СИРІЇ Є
СПРАВОЮ ФРАНЦІЇ, ПРИГOTOВЛЯЄ ПЕРЕ-
ПРАВУ ВІЙСЬКА З ГРЕЦІЇ

ГІТЛЕР ЖАДАЄ ПРАВА ПЕРЕХОДУ ЧЕРЕЗ УКРА-
ЇНУ ДО АЗІЇ

У минулу неділю над ранком британські і вільні французькі відділи перейшли у трьох місцях на територію Сирії. Дві британсько-французькі колонії увійшли до Сирії від півдня, з Палестини; третя колони наступав з сходу, з сусіднього Іраку. Наступ з півдня скерований в напрямі столиці Бейрут і головного торговельного центру, Дамаск. Наступ з сходу прямує долиною ріки Евфрат.

Уряд у Віші видав наказ своїм військам боронити Сирії всіма силами.

Британський уряд видав заяву, що його акція має на меті усунути німецькі війська з Сирії. Уряд "вільної Франції" генерала Де Гола видав прокламацію до арабського населення Сирії, обіцяючи їй країну державну незалежність, яка була свого часу признана Францією, але ніколи не була переведена в життя.

Офензива стрічає слабкий опір на суші

Наскільки можна ствердити на основі дотеперішніх скупих відомостей, британська офензива на суші стрінулася з доволі слабом відпором. У наступі бере участь біля 20 тисяч британського війська.

За те спроба висадити війська з кораблів у пристані Бейрут британцям не вдалася, як здається. Французькі повідомлення запевняють, що висаджені з кораблів британські відділи були взяті в полон. Недалеко пристані стоять на морі один британський військовий корабель, два кружляки і п'ять проти-торпедовців.

Заяви заінтересованих держав

Уряд генерала Петена запевняє далі, що на території Сирії нема німецьких відділів, і називає через те британський наступ на Сирію неоправданою агресією.

Інше становище в цій справі займає британський уряд, який в заяві, виданій міністерством закордонних справ, стверджує, що потаємне перепачкування німецьких відділів до Сирії, за тихою згодою французького уряду, відбуло до таких розмірів, що Британія не могла далі дивитись на те бездіяльно.

Німецькі заяви в Берліні підкреслюють головно, що наступ Британії в Сирії це справа самої Франції. Можна з того догадуватись, що Німеччина буде чекати формального "запрошення" з боку уряду Петена, щоб вислати армію до Сирії на поміч Франції.

Німецькі приготування в Сирії
Поки що британська армія не увійшла ще, здається, ніде в контакт з німецькими відділами в Сирії. Але вістки з Туреччини подають, що осередком німецьких сил є пристань

ПОТВЕРДЖУЮТЬ ПЕРЕ- СЕЛЕННЯ З ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ НА СИБІР

Ньюйорський "Таймс" приніс у недільному виданні телеграму з Швейцарії, в якій сказано, між іншим:

"З Москви прийшло повідомлення одної з агенцій, що совітська влада переселює на Сибір населення України і Білорусі, зокрема населення тих околиць Польщі, що тепер заняті Росією (тобто Західної України і Західної Білорусі. — Ред.), щоб "зробити місце на оперативні маневри". Те саме повідомлення додає, що Совіти переводять вправи машинними крісами і проти-літаківими гарматами. Вправи мають навчити, як здержати інвазійну армію, що надходить з заходу з механізованими відділами і відділами парашутистів."

Та сама телеграма ньюйорського "Таймсу" каже далі на основі вістки з Риги, що совітська влада переносить обстановку фабрик зброї і всякий сирійський матеріал з околиць Риги і Єлгави (Латвія) в глибину Росії. У зв'язку з тим пригадується давній німецький план війни з Росією, щоб наперед заатакувати російську армію з Східної Пруссії через Литву, Латвію й Естонію і відрізати її від Балтійського моря, а після того атакувати Україну.

З Одеси подають вістку, що совітська влада швидко переводить укріплення здовж так званої "лінії Сталіна", від балтійських провінцій на півночі, через Польщу і далі на південь, здовж Дністра і Прута, до Одеси. В Одесі проголошено військовий стан ще перед німецькою інвазією в Югославію.

ОБМЕЖЕННЯ ВІЗДУ ДО АМЕРИКИ

Нові урядові розпорядки сильно обмежують видавання віз на тимчасовий побут в Сполучених Державах чи на переїзд через американську територію. Іміграційні урядовці і консульські уряди одержали широкі повноваження щодо того, кого допускати і на як довго. Так само загострено приписи про віз імігрантів та чужинців, які виїхали з Америки з дозволом на поворот.

ВІДКИНУЛИ ЯПОНСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ

Колоніальний уряд Голандської Індії відкинув японські пропозиції "тісного співробітництва", згідно з якими та колонія мала б постачати більшість своїх продуктів Японії. У відповіді подано, що Голандська Індія готова продавати Японії стільки нафти, цукру, гуми й інших продуктів, що дотепер, однак під умовою, що Японія не буде продувати їх Німеччині й Італії. Не зважаючи на попередні погрози, японський уряд не прийняв після того відкинення ніяких "рішучих мір", а навпаки, є позначки, що він буде далі торгуватись з голандцями. Японська преса каже вправді, що положення є "повільно", але за те біржа в Токіо спокійна і нормально оживлена.

РЕПРЕСІЇ ЗА ВКРАДЕННЯ ПРАПОР В АТЕНАХ

Німецька військова влада проголосила припинення всякого руху від десяти годин вечером в грецькій столиці Аteni. Це кара за те, що з вершка атенського замку Акрополіс хтось украв німецький військовий прапор. Той сам розпорядок загрожує карою смерті винуватцям, якщо вони будуть зловлені.

При цій нагоді німецький урядовий розпорядок клеїм також оці прояви ворожого відношення греків до німецької окупаційної армії:

Грецьке населення і преса далі висловлюють симпатії для Британії.

Населення показує спеціальну прихильність для британських полонених, обкидає їх квітами, дарує їм тютюн і цукорки.

До німецьких вояків греки ставляться неприязно. Зокрема греки жадають від німецьких вояків майже за всі товари значно вищі ціни, ніж від своїх. Грецька влада всім цим проявам не протиділає.

МАЛО КРАВЦІВ

Голова юнії жіночих кравців, Д. Дубінський, подав до публичного відома, що в кравецьких індустриях відчувається великий брак робітників, перший раз за весь час існування юнії.

ВІЙСЬКО ОБСАДИТЬ ФАБРИКУ ЛІТАКІВ

Страйк робітників великої фабрики літаків в Інґелвуд, Каліфорнія, увійшов у критичну стадію, коли президент Розевелт видав вчора зранку розпорядок, щоб армія обсадила фабричні будинки для забезпечення дальшої продукції. Ця фабрика продукує одну п'яту частину літаків для воєнних потреб.

При кінці минулого тижня була видана острогога, що військо буде примушене обсадити фабрику, якщо страйкарі не вернуться в понеділок вранці до праці. Одночасно в поблизу Лос Анджелес стягнуто більші військові сили.

У понеділок вранці прийшло до бурхливих заворушень і до бійки з поліцією перед входом до фабрики. Великі товпи страйкарів зібрались під фабрикою, однак праці не відновлено. До полудня в понеділок не було ще інтервенції війська.

Страйк вибух у минулий четвер, коли робітники піднесли жадання підвищення платень з 50 на 75 центів за годину. У федеральних урядових колах страйк стрінувся з гострим опрокимненням, тому що він почався в той час, як у Вашингтоні велись переговори між представниками компанії і юнії про мирне поладження жадань.

НІМЦІ ЗАКЛАДАЮТЬ БАЗИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ НА ПАЦИФІКУ

Лондонська газета "Дейлі Скеч" повідомляє, що німецькі військово-морські техніки і вчені, масковані як "археологи", є на островах під японським мандатом на Тихому океані і закладають бази для підводних човнів. Одна група цих експертів на чолі з д-ром Карлом Клевеном робить поїздку по островах Маріанне, які вважаються ідеальною базою для підводних човнів і домінують морський шлях з Філіппин до Японії.

СУДЯТЬ ЛИТОВСЬКИХ СЕЛЯН

З Москви повідомляють, що в Ковні зачнетись незабаром процес проти литовських "куркулів" за вмісне нищення весняних засівів.

ГОЛЛ КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА ПИЛЬНО СЛІДКУЄ ЗА ФРАНЦУСЬКИМИ КОЛОНИЯМИ

Відповідаючи на листа сенатора Міда, секретар закордонних справ Кордел Голл виявив, що Сполучені Держави пильно слідкують за тим, що діється у французьких колоніях в Америці. Сенатор Мід домагався, щоб уряд перебрав під свою опіку острови Мікельон, Ст. Пер, Мартінік, Гваделупе і французьку Гвіану, та щоб встановив на них військові бази для оборони західної півкулі. Голл відповів, що відносно тих французьких посілостей Сполучені Держави мусять руководитись постановами всеамериканської конференції в Гавані з 1940 року, себто можуть їх обсадити чи прийняти під свій заряд тільки за згодою всіх 21 американських республік. Поки що це непо-

трібне, тому що французька управа тих колоній погодилась на пильний нагляд американської флоти за рухами французьких кораблів у пристанях у тих колоніях, за вивозом золота з Мартінік та за торгівлею колоній з іншими державами. Спеціальний американський представник на острові Мартінік вважає, щоб ця умова була точно додержана.

Секретар Голл приготував також ноту, якою відповість на французькі запевнення, що співпраця уряду у Віші з Гітлером не загрожує американським інтересам і не означає переходу французьких колоній під німецьку управу. Секретар Голл, кажуть, поклиться у своїй відповіді на низку нерозкритих дотепер фактів.

АМБАСАДОР ГРЮ КАЖЕ, ЩО МИР СЬОГОДНЯ НЕМОЖЛИВИЙ

Американський амбасадор у Токіо, Джозеф С. Грю, заявив, що під теперішню хвилю "справедливий мир з Німеччиною цілком неможливий". За те не є виключене, що Сполучені Держави мусять вмішуватись у війну, щоб зберегти американський спосіб життя. Грю зробив ту заяву у відповідь на прохання пацифістичної групи, яка вимагала його підпису на петиції до президента Розевелта, щоб Америка не вмішувалась у війну, а за те щоб скликала "конференцію для заведення справедливості, мира і такого ладу у світі, в якому пануватиме рівність". Грю цієї петиції не підписав, хоч заявив, що він

разом з її авторами сподіється і бажає, щоб Сполучені Держави не потребували брати участі у війні. Він також звернув увагу, що за останніх 75 літ Німеччина п'ять разів починала сама війни і що вона тепер певно не вдовольнилась би миром, який був би насправду справедливий.

Група пацифістів, яка вислала згадану телеграму, нашла собі широкий розголос в японській пресі. Амбасадор Грю, оголосивши свого листа до цієї групи, здобув такий самий розголос для думок, які представляють офіційне становище американського уряду, підтримане величезною більшістю населення.

РАДИТЬ АМЕРИЦІ НЕ- ГАЙНО ВСТУПИТИ У ВІЙНУ

Відомий американський адмірал, Гаррі Е. Ярнел, радить Сполученим Державам вступити у війну тепер, коли Англія і Хіна є ще могутніми союзниками. Америка повинна вжити своєї флоти на те, щоб забезпечити доставку зброї до Англії та втримати англійську перевагу на Атлантичному океані і Середземному морі. Флота на Спокійному океані мусять заставити Японію спинити її експанзію, а поміч зброєю і грошми повинна дати змогу Хіні відзискати і втримати повну незалежність. Погляди Ярнела гаряче оплескував Вендел Вилкі, який разом з ним одержав почесний докторат від Технологічного Інституту Стівенса в Гобокен, Нью Джерзі.

ВАЙНЕНТ ПРО АНГЛІЮ

Амбасадор Вайнент представив американському уряду положення Англії так, що хоч воно є тяжке, то не є безнадійне і Англія може виграти війну з Гітлером, без того, щоб Америка мусіла вмішуватись активно у війну. Потрібно тільки посилена американська матеріальна поміч і безпека, що вона діїде.

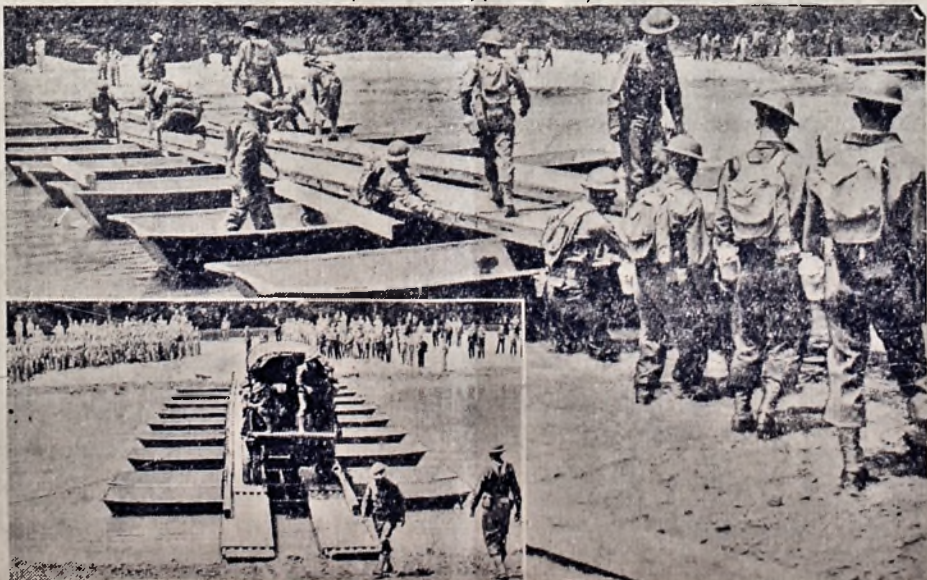
ГОДЯТЬСЯ НА КОНФІС- НАЦІЙНИЙ ЗАКОН

З Вашингтону повідомляють, що демократичні і республіканські сенатори виробили спільний компроміс в справі закону про право президента перебрати під державну управу майно, потрібне для оборони держави. В спільному проекті обидвох партій говориться, що президент може це робити тільки на рекомендацію секретарів війни або флоти, коли вони ствердять, що коли відносно майно не буде перебрано на державу, то від того потерпить справа оборони. Цей закон, як виявляється, має на меті скріпити владу президента у страйкових суперечках.

ПРОСЛІДЯТЬ ДЕМОКРАТІЮ В ЮНІЯХ

Товариство "Юнія Громадянських Свобід" прослідить справу тих свобод у деяких робітничих юніях, де права членів були порушені юнійними управами. Насамперед розглянуть справи членів в юнії державних урядовців, жіночих кравців і транспортних робітників. Припускають, що дослід демократичних і не-демократичних практик буде після того розширений на інші юнії, особливо в південних стейтах.

БУДУЮТЬ МІСТ, 200 СТИП ДОВЖИНИ, ЗА 16 ХВИЛИН

При вправах у Вирджинії одна моторизована компанія виладувала з троків будівельний матеріал і на протязі 16 хвилин збудувала понтоновий міст, достаточний міцний, щоб перевозити ним троки з амуніцією. На горішній частині зображення видно, як піюпери укладають на понтонах позовжні дошки. Внизу справа: Налаштований трок переїздить через готовий міст.

Народна Воля

NARODNA WOLA — THE PEOPLE'S WILL

Орган Українського Робітничого Союзу в Скрентон, Па. Виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу, за винятком державних американських і українських свят.

Ukrainian paper published every Tuesday, Thursday and Saturday, except on National or Ukrainian holidays, by the Ukrainian Workingmen's Association, 524 Olive Street, Scranton, Pa.

Entered as second-class mail matter June 16, 1913, at the Post Office of Scranton, Pa., under the Act of March 8, 1879. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, of the Act of October 3rd, 1917, authorized July 10th, 1918.

НАРОДНА ВОЛЯ

PEREPLATA:	SUBSCRIPTION RATES:
В Сполучених Державах з ви- ком Скрентон, Па. на рік\$3.00	In the United States (except Scranton, Pa.), per year\$3.00
На пів року\$1.50	Per 6 months\$1.50
В Канаді, закордонні країни та в Скрен-\$5.00	In Canada, foreign countries and in Scranton, Pa., per year\$5.00
На пів року\$3.00	Per 6 months\$3.00

Телефон: 2-8897 Telephone: 2-8897

Ціна поодинокого числа 3 центи Single copy 3 cents

Адреса — Address NARODNA WOLA, 524 Olive Street, Scranton, Pa.

За оголошення редакція не відповідає

КАМПАНІЯ ПІДШЕПТІВ

Майже від самого початку теперішньої війни ведеться в Америці завзята кампанія підшептів у користь держав "осі", тоталітарних ідей та незаховстаної реакції. Ведуть її десь з підпілля вишколені в Берліні й Москві агенти пропаганди. До американських публіки вона доходить через уста відомих "сто-процентових" американців, між якими є визначні банкири, промисловці, конгресмени, а навіть державні урядовці.

Скерована ця кампанія у двох напрямках: перший, це твердження, що Гітлер не може, не хоче і не потребує завойовувати Америку; другий — що цей "дачмен" Гітлер непобідимий і американська поміч не може пережити перемоги в користь Англії.

Попри ці головні справи, тоталітарна пропаганда не хутить й дрібнішими, побічними темами, які помагають її головному завданню: спинити американську поміч Англії і приспати чуйність американського громадянства. Такими побічними справами є питання страйків, в яких нацистичні агенти підбехтують деяких підприємців, щоб не піддавались оправданним робітничим домаганням, а комуністичні союзники нацистів підбужують робітників до неоправданих та для робітництва шкідливих виступів і демонстрацій. До тих не-головних тем пропаганди належить поширювання антисемітизму, яким пописуються навіть деякі конгресмени, як наприклад Ренкін. З трясковини цієї пропаганди походить агітація, щоб не купувати бондів державних позичок, щоб "натискати на уряд" всякими смішними фінансовими штучками, щоб домагатись мира за всяку ціну, та щоб Америка не рятувала "англійських лордів".

До тих, що дали себе піймати на цю вудочку нацистичної пропаганди, належать деколи й доволі визначні люде. Ще всім у пам'яті, як то Форд відказувався робити автомобілі й мотори для Англії та інших чужих держав: мовляв, він тільки служиме — за добрі гроші — Америці. А й то тільки тоді, коли йому не накинуть юнії в його фабриках. Коли там буде юнія, то він "відасть свої фабрики за долара урядови", хай уряд собі з ними ломить карк і голову. Дехто тим дурницям вірив, з набожністю повторював їх та "страшив" Фордовим гнівом тих, хто дав себе настрашити.

Тепер Форд робить все, що в нього замовить Америка, Англія, Голандія, а навіть Хіна; у двох його найбільших фабриках заведена юнія і невдоволені балачки автомобілевого магната цілком прихили. Пропаганда з "англійськими лордами" дістала по голові рішенням Партії Праці боротись до останку з нацизмом, та розкриттям, що саме між лордами є найбільше таких, що готові би замиритись з Гітлером. Поголоски про мирові пропозиції Гітлера рознівав президент Розевелт заявою, що амбасадор Вайнент не привіз з Лондону не то мирових пропозицій, але нічого такого, що було б з тими пропозиціями споріднене хоч так, як "десятий кіл у плоті".

Та це не значить, що це кінець пропаганді гітлерівських і сталінських агентів. Закукурічені айриші будуть далі тішитись кожною поразкою Англії, та жадібно поширювати всі видумки д-ра Гебелса і Вірджинія Гайди, забуваючи про те, що кожна перемога Гітлера ставить мільйони людей в гірше положення, ніж те, в якому ірландці були чверть чи пів століття тому і через яке вони тепер ще хочуть, щоб Гітлер прикривив зразу англійських, а потім і ірландських робітників. Непоправні біржеві спекулянти, надуваючись, що вони "банкири" і "фінансисти", далі підживляють свою жовч нацистичними видумками, обурені на теперішній уряд за те, що він дав волю юніям, увів суспільне забезпечення та старається не допускати до нечесної спекуляції, непомірних зисків, хабарів і всякого іншого "дегального грабунку" та визиску населення. Пересякли ненавистю до робітника і до справжнього інтелігента всілякі недоуки далі будуть мріяти, чому б то і їм не вирости на маленьких "гітлерів" у своїй громаді, повіті, чи в іншому виді суспільного угруповання, так як у Німеччині виріс на "фірера" пів-інтелігентний "малар шильдів і лякерник" Адольф Гітлер. А поміж тими елементами, з яких тут складаються всілякі Ку-Клукс-Клени, Лицарі Камелії, Срібні Сорочки, Бунди та Приятелі Італії, далі бушуватимуть платні агенти держав "осі", ширитиме свої бакцилі зневіри короткохвильне радіо з Берліна, Риму й Мадриду, та помагають їм будуть комуністичні агенти й газети.

На щастя, в Америці існує найсильніша, найвільніша і найкраще в світі поінформована преса. Вона, разом з радіо-передачею, дотепер успішно протиділяла цій тоталітарно-большевицькій пропаганді і її завдання остає на далі те саме. На багно підшептів і позаплітних брехонь вона мусить кидати світло правдивої інформації. З закамарків конспірації, де родиться терор і саботаж, вона мусить витягати на денне світло усю ту свою і чужу погань, яка хоче Америку зробити подібною до теперішньої Італії, Росії і Німеччини. Зі "стопроцентових апізерів" вона мусить здирати маску їх ніби-патріотизму і показувати всім, за чиї гроші, під чий впливом, в чийому інтересі і з яким умислом вони ширять по Америці чужу брехню і зую зневіру. Коли американська преса і американське радіо, як найбільші представники "вільного слова", загарантованого Америці її конституцією, виконують це своє завдання, тоді гітлерівсько-сталінські підшепти не пустять тут коріння і в Америці не повториться те, від чого впала Бельгія, Голандія, Норвегія, Югославія та інші краї.

МИРОВА ПРОПАГАНДА ГІТЛЕРА

Місяць тому німецький військовий літак осів над вечером у фермерській околиці північної Англії. З літака висів Рудольф Гесс, голова партії німецьких нацистів і другий з черги, після Герінга, найближчий співробітник Гітлера.

До нинішнього дня таємниця цього польоту Гесса ще не вияснена. Прем'єр Черчил в заяві перед парламентом відмовився поки що від виясненя в цій справі і заявив, що таємниця Гессової втечі буде розкрита аж тоді, як прийде хвиля, відповідна для британських інтересів.

Поки що кружляють про полет Гесса різні здогади. Одні кажуть, що Гесс не привіз з собою нічого, за винятком кількох власних фотографій, що мали полегшити йому доказати, що він є. Другі кажуть, що Гесс привіз з собою мирові пропозиції від Гітлера. Минувими часами мирова пропаганда Гітлера починалась звичайно після більшої перемоги на полі бою. Тому теперішній момент, після перемоги над Югославією і Грецією, міг би бути відповідним теж для того, щоб дезморалізувати противника виглядами на кінець війни і недалекий мир.

Разом з поголосками про мирові цілі Гесса появились чутки з інших сторін, що Німеччина шукає мира. З Анкари, в Туреччині, прийшла вістка, що Гітлер хоче мира з Британією, щоб разом з нею напасти на совітську Росію. З Віші, у Франції, прийшла вістка, що Гітлер збирається проголосити Сполучених Держави Європи під проводом Німеччини і з забезпеченням деякої автономії для підбитих держав.

Для своєї мирової офензиви Гітлер використав навіть одного з бувших американських дипломатів, а саме бувшого американського амбасадора в Бельгії, Джана Кадагі. Гітлер прийняв його у своїм літнім замку, у Берхтсгадені, і мав з ним розмову, яку

Кадагі опублікував минулого тижня в американській пресі. У цій розмові Гітлер представив себе миролюбивим добродієм людства, відкрісав заборончів планів і повисував на всі боки свої мирові сильці. Америки, мовляв, він не думає нападати. Інвазія Америки це така сама неможлива річ, як інвазія місяця. Підбитих народів він не думає визискувати. Всі народи мають жити в достатку.

Коли скласти разом ці всі факти, стає ясно, що тут мається до діла з широко закроєною мировою "війною нервів" Гітлера. Ця "війна нервів" має перекопати світ, а в першу чергу Сполучені Держави, що катастрофа Британії не дасться вже відвернути, що Америка не має чого боятись перемоги Німеччини та що тому вона не повинна встрайвати у війну.

Німецька пропаганда використала навіть приїзд американського амбасадора, Вайнанта, з Лондону до Вашингтону, і розпустила чутку, що Вайнанти привіз Розевелтові вістку, буцім то Британія стоїть перед остаточною поразкою і готова просити в Гітлера мира.

Минулої п'ятниці президент Розевелт зробив перший протиятак у цій "війні нервів". На пресовій конференції в Білому Домі він заявив рішуче, що Вайнанти не привіз жадних мирових пропозицій та що всі мирові поголоски це німецька пропаганда. Розевелт зазначив, що мирова пропаганда має на меті підкопати настрій в Америці і заспокоїти американців, буцім то їм нічого не загрожує від Гітлера. Він остеріг населення Америки, що після кожної "білої війни" нервів у Гітлера йде завжди "червона війна" підбою.

Найновіші военні події в Сирії вказують на те, що спроба мирової офензиви не вдалась та що починається нова сторінка кривавої війни на полі бою.

РІК ВОЄННИХ ПРИГОТОВАНЬ В АМЕРИЦІ

З початком цього місяця минув один рік з того часу, як Сполучені Держави під враженням німецької офензиви у Франції почали переводити широку програму зброєння й розбудови власної армії. З приводу перших роковин американського зброєння відомо кореспондентці Юнайтед Пресс оприлюднила огляд того, що зроблено за перший рік для оборони Сполучених Держав. Ось деякі дані з цього огляду.

Сухопутна армія

Найбільші успіхи досягнули Сполучені Держави в чисельній розбудові своєї армії. Рік тому американська армія складалась з 230 тисяч вояків, при кінці травня вона виросла до 1,354,000 старшин і вояків. Це число росте з дня на день.

У складі американської ар-

мії чотири панцирні дивізії, кожна по 11 тисяч вояків.

Вишколюється окремі парашутові і лещетарські відділи. Поки що існує чотири парашутові батальйони, кожний по 500 вояків.

Морська флота

Американська морська флота має найсильніші і найкраще озброєні военні кораблі. Вона потребує ще дальші розбудови, щоб могла відповісти вимогам оборони двох океанів. Загальною признається, що морська флота Америки, на яку вразі війни спаде головний тягар охорони транспортів до Європи, є наймогутніша з усіх флот у світі.

В останніх часах флота збагатила новими, добрими набутками. Два великі дредноти, — Норт Каролайна і Вашингтон, — кожний по 35 тисяч тонн поємності, будуть незабаром викінчені і включені у флоту. Крім того збудовано за останній рік 24 нових проти-торпедовців і вісім субмарин.

У теперішній хвилі американська морська флота обіймає 334 ріжних кораблів. Згідно з програмою розбудови, яка виконується від року, при кінці 1946-го року число кораблів буде виносити 692, тобто більш, ніж подвоїться.

Ось виказ тих кораблів, що є тепер в складі флоти, і тих, що є в будові:

	Будуються	Готові
Дредноти	17	15
Матки для літаків	6	12
Кружляки	37	54
Проти-торпедовці	165	199
Субмарини	109	78

Разом 334 358
Кількість морських старшин і матросів виносилася рік тому 146 тисяч, тепер 250 тисяч.

Повітряна флота

Повітряна флота армії обіймає тепер біля 6,000 літаків у порівнянні до 2,800 перед роком. Морська флота має крім того 3,476 літаків в порівнянні до 2,179 перед роком. Всіх літаків у військовій ужитку є тепер 9,400. Більша частина американської продукції літаків з минулого року пішла до Англії.

Програма розбудови летунської флоти ставить собі за мету 80 тисяч літаків. Дотепер армія видала замовлень на понад 21 тисяч літаків.

Армія має тепер 8,500 пілотів, морська флота 4,500. Перед роком армія мала пілотів 3,322, флота 2,900.

Летунський корпус ставить собі за ціль винищення 30,000 пілотів на рік. Тепер виходить з летунських шкіл щомісячно понад тисячка нових пілотів.

Продукція зброї

За урядовими даними до кінця бжучого року продукція для армії має збільшитись до оцих розмірів:

Продукція літаків подвоїться, продукція тенків збільшиться — вчетверо, пороху — втриє, амуніції для малої зброї — втриє, ручних крісів — вдвоє, машинових — втриє.

На протязі року вибудовано нових або розбудовано старих фабрик для військової продукції 1,600. Три чверти з них фінансує безпосередньо або посередньо уряд.

Керівники військової продукції твердо переконані, що американська продукція перевищить німецьку продукцію у всіх ділянках, якщо буде працювати в повній силі. Не відомо тільки, коли це буде.

СМЕРТНІ КАРИ ЗА САБОТАЖІ В РУМУНІЇ

Румунський уряд загрозив смертною карою саботажникам, що масово вирізують худобу або позбавляють збіжжя без дозволу влади. Урядово подають, що пропало 160 тисяч тон пшениці і 13 тисяч штук худоби.

КООПЕРАЦІЯ І ВОЄННА КРИЗА

Справа підвишки цін та напруження міжнародного положення була предметом нарад представників поверх 200 кооперативних крамниць, які обслуговують так звану Східну Кооперативну Гуртівню. На тій нараді ухвалено прийняти міри, щоб стримати підвишку цін, забезпечити кооперативи товарами та бути приготованими на можливі перерви у доставі.

Делегати в першу чергу постановили, щоб кожна місцева кооператива подвоїла свій уділ в гуртівні і тим причинилась до збільшення її оборотного капіталу. Таким способом гуртівня матиме до розпоряджності вже в 1942-ому році такі фонди, які вона планувала мати щойно в 1945-ому році. Крім того рішено випустити ще й окремі бонди, щоб тільки придбати потрібний капітал, який уможливить гуртівні набувати потрібні для кооперативних крамниць товари у більшій кількості.

Головну частину дебат зайняли промови й міркування про те, яку роль кооператива може й повинна відіграти не лише під економічним, але й під громадським оглядом. Замітною, між іншими, була промова демократичного конгресмена з Каліфорнії, Джері Вургіса (який промовляв у свій час на Конгресі Американських Українців в 1940 р. у Вашингтоні. — Н. В.), який сказав, що "кооперативний рух є найкращою школою демократії, яка дотепер донебудь появилася у світі". "Щоб мати демократичне суспільство, — говорив далі Вургіс, — треба мати суспільство вільних людей, вільних від економічної тиранії і політичної диктатури. Кооперативи вже показали, що вони можуть зломати силу монополій над громадянством. Вони зробили це у Швеції та, в Англії. У деяких випадках вони зробили це також і в Сполучених Державах. По скільки я знаю, кооперативи одинокі — окрім хіба державної регуляції цін — зуміли перемогти вплив монополістичних компаній, що є необхідне для економічної свободи.

"Споживачі, — продовжував Вургіс, — коли будуть належно організовані і належно чесні супроти себе і у відношенні до своєї держави, можуть примусити кожному монополістичну приватну корпорацію дрожати перед ними. Коли війна скінчиться, тоді справу відбудови держав і цілого світа зможе повести тільки така система, в якій всі люде зможуть користуватись всіми багатствами і засобами, всі будуть могли працювати і вся

продукція зможе бути належно використана. На мою думку тільки кооперативна система може дати Америці таку систему."

Інші бесідники на тій конвенції вказували також на це величезне виховне і громадсько-політичне значіння кооперативного руху, як школи і головної підпори демократії. Без кооперативного руху теперішня капіталістична система мусить виродитись або в незаховстаний приватний капіталізм, обеднаний під командою держави, як це є в нацистичних країнах, або в державний капіталізм, як це є в Росії. Одна і друга система, окрім того, що вони до себе дуже подібні, є найтяжчим видом робітничої і селянської неволі.

Багато уваги звертали також на те, що прийде після теперішньої кризи і світової війни. Перед демократичними країнами стане тоді величезне завдання відбудовувати зруйнований світ. Нема ні генії ні груп людей, які могли б сами виконати це завдання. До нього мусять стати маси людей, свідомі своєї мети, зорганізовані у відповідні стоваришення. На політичному полі зможуть це робити готові вже демократичні партійні групи і держави. На господарській ділянці треба буде масової участі громадян.

Рйорська нарада була характеристична тим, що підняла всі важні економічні питання з кооперативної точки погляду. Подібні обласні і місцеві наради відбуваються тепер по всій Америці і на них скріплюється кооперативна ідея в Сполучених Державах.

АМБАСАДОР ВАЙНЕНТ ПРО СТАНОВИЩЕ БРИТАНІЇ

Як повідомляє вашингтонський кореспондент м'юлорського "Таймсу", американський амбасадор Вайнент дав підчас свого побуту у Вашингтоні таку оцінку воєнних виглядів Британії: Становище Британії, сказав він, дуже тяжке, але цілком не катастрофічне.

Вайнент заявив у розмові з сенаторами, що Британія має зібрану відповідну армію в Африці і на Близькому Сході та що вона має добрі вигляди оборонити Суєз і Єгипет.

Твердиди Гібралтар тепер так добре укріплена, що може успішно опертись кожному атакі від сторони суші, тобто з Еспанії.

Американські патрулі на океані помагають багато Британії. Затоплювання кораблів німцями значно зменшилось в останніх тижнях.

Бритійські літаки опановують повітря над Англією і здібні відперти кожную спробу німецької інвазії.

ПРАЦЯ ЗАМІСЦЬ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Біля Екзридж, Мериленд, відкрито перший табір, де будуть приміщені обов'язані до військової служби молоді люде, які заявили, що їхнє сумління не дозволяє їм брати зброю до рук. Вони будуть ужиті до виконання робіт, не зв'язаних з воєнними потребами, як будова доріг, тощо. Подібні табори будуть зорганізовані в ріжних частинах Сполучених Держав.

ДОПИСИ

КОНВЕНЦІЯ І РОЧЕСТЕРСЬКА ГРОМАДА (Філадельфія, Па.)

Не буду писати про перебіг Десятої Конвенції У. Р. Союзу, про уведені нею зміни, хоч про це можна би багато цікалого сказати. Лишаю це комушому. За те мушу згадати про Рочестер і рочестерську українську громаду.

Саме місто Рочестер гарне, велике, чисте, окружене парками й озерами, між якими найбільше озеро Онтеріо, на другому боці якого лежить наша сусідка Канада. Люде у Рочестері, так як і в інших містах, живуть у великих будинках, гарних, з парками, привітні без огляду на те, що вони походження. А вже привітливості між ними позначились знаменитим зорганізованим, ширим і товаришеским рочестерським українцями.

Як це вже читачам Народної Воли відомо з дописів і голосень, рочестерська громада старалась прийняти конвенційних гостей як можна краще. На фронті гарного Українського Громадського дому мали український і американський прапори та виднілий напис "Вітайте Делегати Десятої Конвенції Українського Робітничого Союзу". В цьому будинку члени його правління витали прибуваючих, гарались дістати їм помешкання, показували з гордістю свій громадський осередок, який їм помогла збудувати наша організація.

Зараз в неділю вечером рочестерці влаштували концерт на честь прибулих делегатів. Концерт прийшли на концерт, і справді було чим налюбуватись. Молода дівчина в українському убранні привітала присутніх гарною українською мовою та пояснила, які будуть пункти концерту. Потім знамениті співак хор, зложений лише з самих молодих хлопів і дівчат, яким вправно, сміливо виконала вільно молоді українські пісні. Я багато розуміюсь на музиці, але

чув від людей, які на цьому добре знаються, що виконання пісень було бездоганне. Невидно, що публіка, а з нею і я, оплескувала широко кожну ноту.

Неабиякий талант показав молодий скрипак Мирослав Цицик, який виконав кілька трудних композицій; на мою думку він має великі здібності музичні і можна йому тільки побажати як найкращого успіху на тому шляху. Таксамо талан і звучний сопрановий голос товаришки Анни Порутти (сестри С. Дорофей) припали незвичайно до впадоби публіці, яка з захопленням слухала відспіваних нею кількох пісень.

Після концерту були танці, але що нам старшим вже не до танців, то ми зійшли вниз до гостинних кімнат і там при склянці пива ділились враженнями з концерту.

У вівторок рочестерці дали знову представлення в честь делегатів. Виставили п'єсу "А молодість не вернеться", якої тема взята з сільського життя і яка представляє, як то наші батьки колись віддавали та женили своїх дітей за нелюбові, аби тільки багатих. Більшість аматорів тут роджені, але мова й чиста й виразна, без ніякого чужого акценту. Представлення переплітано співами й танцями, а за сценою хор затягував тужливо, немов десь з дуже далеко, відому пісню "А молодість не вернеться, не вернеться вона...". Слухачі дуже захопились представленням, а одна делегатка таки на добре розлакалась. Хто зна, чи не побачила на сцені своєї власної долі.

Між старшими аматорами, що брали участь в представленні, був т. Братусь, який показав себе знаменитим артистом. Ми знали його дотепер як передового діяча, промовця, організатора, а тут він виявив ще один неабиякий талант.

В середу знову рочестерська громада влаштувала в честь делегатів бенкет. Тов. Дмитро Братусь відкрив його корот-

кою промовою, в якій подякував У. Р. Союзові за поміч при будові того дому, в якому ми засіли за гарно прибрані столи до вечери. Він покликав на "товариство" т. Володимир Левицького, який після смачної вечері проголошував програму та покликуював промовців. Ми знову мали нагоду почути спів т-ки Порутти, т-ру М. Цицика та побачити прекрасну виконанні танці молодих рочестерських українців, між ними сольовий танок гарненької і гнучкої Анни Кучмі. Покликани до слова промовці говорили, хто жартом, хто по-важно і знову жаль, що не всі делегати прийшли, та що де-хто не розуміє жартів. Особливо подяка належить рочестерським жінкам, що так смачно приладили вечеру і справно її подали.

Складаючи на закінчення ще раз ширшу подяку рочестерським українцям за те, що дозволили мені та багатьом іншим делегатам провести приємно час, який оставав нам між конвенційними нарадами, мушу їм також погратувати, що мають між собою такого широго працівника, як т. Братусь. Всі вони, а особливо т. Братусь, оставили по собі як найкращий спомина в пам'яті тих делегатів, які мали нагоди з ними стрітнутись і бачити їх працю та її вислід.

Т. Р.
бувний делегат

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

В понеділок, 26-го травня, помер у "Сейкред Гарт" Госпітал" в Аллентауні, Па., довголітній член Товариства Українських Робітників, відділ 170 У. Р. Союзу в Істоні, Па., — Іван Мазур.

Покійний родився 1888-го року в селі Климківці, повіт Збараж, Галичина. Прожив 52 роки. Вступив до 6-го відділу У. Р. С. в Пен Аргіл, Па., в 1916-ім році. Звідти взяв переступний лист до відділу 170 в Істоні.

Похорон відбувся в п'ятницю, 30-го травня, в 9-й годині зранку з дому погребника до

української церкви св. Духа на Вест Істон, а звідти на цвинтар в Істон. У похороні взяли участь Товариство Українських Робітників; відділ 6 У. Р. Союзу в Пен Аргіл; Горожанський Клуб з Вест Істон; дальша й ближча родина і знайомі та товариші.

Покійний полишив в смутку жону Марію і трьох синів — Володимира, Йосифа і Василя, і сестру Анну, по чоловікові Возна. Також оставив стареньку маму і двох братів в старім краю — Фелікса і Петра, стричену сестру Анну Дайко (по чоловікові) в Гемпстед, Н. Й., та двох стричних братів — Антона Мазура з Нортгемптон, і Івана Мазура з Істон, Па.

Нехай земля Вашингтона буде йому за вітчизну.

Стефан Возний, секретар

АРЕШТИ ЧУЖИНЦІВ В АМЕРИЦІ

Чужинці у Сполучених Державах, котрі шанують закони, дистанту повну охорону зі сторони уряду і не мусять боятись ніякої нагинки за те, що вони чужинці. Таку заяву зробив генеральний прокуратор Р. Г. Джексон, промовляючи в дні "Я американець".

"Недавно — він згадав — ми мусли придержати поважне число чужинців, котрі тут нелегально перебувають. У більшості це були гості з непевними цілями, котрим вийшов реченець побуту, або моряки. Вони не думали в Америці жити. Випадки в Європі повчають нас бути обережними за 'туристами'. Наша акція це не початок загальної нагинки на чужинців. Навпаки, наша ціль слідити за переступниками, щоб можна краще охороняти лояльних мешканців. Як дотепер, так і на будуче будемо поступати тільки згідно з приписами законів."

Генеральний прокуратор згадав теж про нових громадян, котрі можуть поширювати американські ідеї серед своїх земляків не-громадян.

"Сьогодні ми — він заявив — глядімо на ново-натуралізованих громадян як таких, котрі можуть в тім напрямку багато зробити. В теперішні часи чужинцям тяжко живеться в кожному краю. Через війну їх скрізь підозрівають і часто безпідставно переслідують. Однак ми завсіді стараємось охороняти лояльних чужинців від напастей і зневаги. Ми вдяковані з того, що подавляюча більшість людей, прибуваючи сюди з різних країв, прийняли наші ідеали. Оставити свій рідний край і виїхати далеко за море це по-свята, котру неодному тяжко пережити. Нам відомо, що більшість з тих, котрі приїхали з наміром сталого побуту, є лояльні супроти Америки."

"Але нам теж відомо, що у багатьох випадках наші не-громадяне слухають своїх власних урядів та піддаються їх впливам і контролі. Це робиться при помочі певних чужомовних видавництв, чужинецьких агентів, або безпосередно чужинецькими урядами. Наприклад, недавно німецьке короткохвильове радіо заявило, що відшукає пропавших приятелів чи кривих в Європі для кожного в Америці, хто цього каблеграмою зажадає. Це звичайний обман, щоб дістати імена людей, на котрих можна було би зробити натиск. Якщо чужорідці бажають, щоб Сполучені Держави вірили в їх лояльність, вони не повинні шукати охорони чи помочі в заграничній уряді, але розуміти, що кращу опіку і справедливу відношення можуть дістати у Сполучених Державах, ніж від того уряду, який має тепер владу в їх ріднім краю. Вони теж повинні бачити, що їх безпека й охорона тут загрожена через їх власних консульських урядовців, що ведуть пропаганду і ворожу акцію проти Сполучених Держав. Обов'язком ново-натуралізованих громадян є допомагати не-громадянам відбивати таку напасть і визнавати, що як довго вони тут перебувають, то їх лояльність

Хочете довідатись, скільки українських імigrantів і їх дітей живе в Сполучених Державах?

Хочете пізнати найважливіші факти з історії нашої імiграції в Америці від найдавніших часів?

Хочете пояснити надбання і працю української імiграції своїм дітям, сусідам, газетним репортерам, організаціям, вчителям та іншим?

Коли так, тоді читайте видану Українським Робітничим Союзом книжечку:

THE UKRAINIAN IMMIGRANTS IN THE UNITED STATES

By Yaroslav J. Chyz

В книжці є такі розділи: Early Ukrainian Arrivals; Mass Immigration; Beginnings of Organizations; Political Membership; Other Organizations; Cultural Life; Press; Divisions; Church; Fraternal Organizations; Fraternal Contributions to American Life; Statistics; Occupations.

Окрім того в ній подані найважливіші англійські книжки про українську історію, літературу, політичні справи, та книжки для дітей.

ЦІНА 10 ЦЕНТІВ

Замовлення посилайте на адресу:

НАРОДНА ВОЛЯ,

524 Olive Street,

Scranton, Pa.

супроти Америки мусять бути неоспорима.

"Для багатьох придалених народів Сполучені Держави мусять бути захистом перед диким терором; раєм на землі, де ще існує воля, пошана і нагода до щастя. Трагічне положення в Європі вказує на те, як ми повинні дорожити нашим тутешнім громадянством. Коли інші боряться і вмирають за волю, нам тут закон гарантує свободу слова, преси, віри, зборів і голосовання. В інших краях жителі це знаряддя держави. Вони не мають особистого права ані привілеїв, а тільки сліпо виконують прикази правителів. У Сполучених Державах найвища влада спочиває в руках громадян. Вони самі становлять політичну силу. Оце різниця влади і привілеїв народоправства вільних громадян Сполучених Держав і підданства та неволі в

інших краях.

"Ми знаємо, що більшість чужинців не симпатизує з політикою уряду, котрий має владу в їх ріднім краю. Ми не думаємо винувати всіх чужинців за діла урядів в їх ріднім краю, ані не ставимось до них вороже. Але ми маємо право вимагати від них повної лояльності супроти Сполучених Держав. Якщо вони бажають нашої охорони перед напастями і зневагою, то мусять по-кинути проти-демократичні або проти-американські організації чи ідеї. Такі вимоги поставлено всім американцям, без огляду на їх походження.

"Наші ново-натуралізовані громадяне можуть прислужитись своїй прибраній вітчизні, що будуть вияснювати не-громадянам, що лояльність супроти Америки лежить у їх власних інтересах."

Загальна Рада — ФЛІС

Лихо давнє й сьогочасне

ЛИХО ДАВНЄ Й СЬОГОЧАСНЕ

(Продовження)

— До тебе, Марино, з проханням! Запоможи горю! — гомоніли.

— Якому? Що за рада? — питає Марина.

— Иди до двору. Доступи до панича, тобі до нього льнєш доступитись. Все ж, хрещена мати — тебе не рожене. Иди, замов за нас обрє слово, не дай живцем опасті. Попроси його, хай дасть нам Одряду в орен-

— Як же я піду туди? Як доступлю до нього, коли в мене сорочка драна, одежа лина? — мовила гірко Марина.

— От ще що вигадай! Иди, покажись такою... Драні, та латтям скоріш уразиські очі!

— Не піду я туди старчиною, не піду! — відрубала рішуче Марина.

Громада задумалась. "От ти знай! Що ж тепер робити?" — дехто загомонів.

— Хіба на всьому селу не знайдеться ні в кого доброї сорочки або плахти залежної? — гукнув хтось.

— А справді! Біжи, в кого та мчи мерщій! — загукали одрадяни й повернулися до Марини.

— Не турбуйся, Марино, оженю. Нарядимо тебе, як рапінню! Тільки й ти нас уаж.

Назносили Марині одежі! Той те дає, другий друге тиче. — Мою, Марино, надаяга! — хай хоч моя одежа панича побачить, — каже один.

— Бери мою! Моя буде краща, — перебиває другий.

— А моя новіша! — гукає третій.

Юртуються одрадяни... І сміх, і лихо! Умилася Марина, причепурилася, нарядилася... Де її й старість ділася, де її краса взялася! Хоч і знівечена лихом, притоптана голодними злиднями, отже, як прикрила Марина ті злидні доброю одежею та вишарувала лише холодною водою, то воно в неї так і зашарілося, красою грає, зовсім молодого Марина виглядає!

— Гляди, Марино, щоб ще, бува, в тебе німець не закохався! То вузловата тварюка так і стріляє очима, як побачить, що красне! — регочуть одні, а другі радять: — Знаєш що, Марино? ... Наряджай і дочку та йдїть разом. Покажись, як там кажуть, личком! Вона в тебе така, що не стид показатись. Та воно ж, здається, і з рідні трохи, — сразу в вічі кинеться. Кров — не вода! ...

Нарядила Марина й Килина. Як квітка та поміж травою, так червоніє Килина в новому уборі. Личко в неї хоч і замліле, та біле; очі, як зорі, грають; над очима гарні бровенята дугами послалася, мов бархатні рямця зверху ясні очі оточили, товста коса аж за пояс сягає. А воори мов по заказу прийшлиши на Килина: синя керсетка так і обхопила широкі плечі, високі груди:

червона крайка впиалася в тонкий та гнучкий стан, а червчата плахта, мов пук квіток, облягла кругом неї. Як наділа ще Килина черевички-сапанці — картина, а не людина! Усі дивувалися на неї.

— Що то воно значить панського роду та благородного коліна! — дивувалися люде, а найбільш усіх Марина. Вона на Килина добачила своє давнє, згадала про свої молоді літа та аж заплакала.

— І красу, і здоров'я Бог дав, та щастя не вгадав! — плакалась Марина.

— Годі, Марино, не плач, — потішали люде. — Не смути краси своєї. Воно так кожному на світі: те є, другого не дістає; одного й багато, а другого ніяк не запобіжиш... Збирайся у двір, пора вже!

Провели Марину трохи не до самого двору, а як Марина ввійшла у двір, чоловіки поприїдали в ярку дождикати: коли Марина буде назад повертати й чим то їх порадує. Ждуть-пождуть — Марини немає; уже й сонце високо підбилося, уже й на обідню пору повертає, а Марини не показується.

— Наша, браття, взяла! Видно Марину, як поважною гостю, прийняли — бач, і досі не вертається. То-то розживемось! — радіють одрадяни.

— А що, як Марина нас змилить? — обізвася хтось.

— Як то змилить?

— А так: об собі поклопочеться, а про нас забуде...

— Що це ти, дурню, верзеш! Як же це можна? Хіба не однакова вона з нами страждала? Ще може більше від насого.

— То-то й є, що страждала:

про себе більше й дбатиме. Як голодний чоловік, то він і рідного батька за шматок хліба продасть!

— А що ви думаєте! Хіба не правда! — піддержав ще хтось.

— Та ні! Такого не може бути. Марина не така людина та й на собі звадала панську ласку... Певно, не забула того, що якби дід Улас не приборіг, то пропала б; зна, що за свого треба держатись: свій і пожаліє, і не видасть! — забивали баки неймовірно.

— Згадали про діда Уласа, — промовив хтось! — Де то він тепер? Живий ще чи помер? ... Певно, нема вже на світі... Скільки літ минуло, як пішов од нас!

— Давно то було, давно. Килина ще, здається, і дівкою не була, як він кинув село, а тепер, бач, давно вже Килина дівує.

— Мабуть, вже й кісточок не зісталось від Уласа — потіли!

— Якби живий був, то вернувся б або звістку подав. А то скільки часу пройшло, а про нього й чутка пропала! Певно, помер...

— Того не минеш: усі там будемо... А проте шкода Уласа. Хоч і чудного з себе вдавав, та певний був громадський чоловік: свого нізачо не видасть...

Отак гомоніли поміж собою одрадяни, сидючи в ярку та дождаючи Марини, а Марини все не було. Вже сонце почало з півдня звертати; вже деякі, вигододавшись, махнули до дому хоч чогонебудь переохопити; вже повернулися й назад, а Марини все немає...

Почало вечорити.

— Ходімо, мабуть, до дому. Завтра дізнаємось, — рішили одрадяни й сумні повернули в село.

— А що, як справді Марина змилила? — скребла кожного за серце думка. — День не малий; здається, можна б за цілий день хоч звістку подати... А то ні Марини ні звістки!

Не хотілося одрадянами тому вірити, та на серці, на самому споді душі, заклонулося недовіря й росло, ширшало, піднімалося вгору, мутило тихую радість, застигло сумним почуванням ясну надію...

На другий день, ще ні світ, ще ні зоря, як одрадяни кинулися до Марининою хати. Хата стояла чогось розчинена, на столі лежав боком розбитий горщик з недоїденою кутею та окривав холодний морок голі стіни. Ні Марини з Килиною, ні їх убогого збіжжя одрадяни в хаті не знайшли. Ще більший сум обняв їх голови.

— Значить, Марина вертася, коли збіжжя немає й хату кинула розчинену... Чого ж то так крадькома? — допитувались вони самі себе.

Перше недовіря перевернулось у віру, що Марина змилила їх. Гірка печія вхопила за серце. Отже, кожен ще здержувався, не знаючи, що то справді так.

Тільки вже на третій день, як панич поїхав, одрадяни за певно дізналися, що він дуже радо прийняв Марину, звелів німцєви відвести їй ту хату, що покійний батько вибудував у садку задля Марининою батька, а Килина так понаравила, що й з собою взяв.

Отоді все зло та лихо, що

було за душею в одрадян, зразу вивернулось зі споду, зирнуло наверх. А найбільш тоді, як Марина через прикажника вернула їм одежу, що наряджали її з дочкою, як ішла до панича.

— А що, одігріли змію біля свого серця! — гукали перші неймовірі.

— Хто ж знав, хто гадав, що таке каторжне задасться, таке проклятуще зародиться? ... Дочки, бач, не пожаліла, а то ж чужих! — казали ті, що йняли віри.

— Та що ви плещете про дочку? — спиняли старші люде. — Вона ж хоч яка там не є, а все ж сестрою йому до нї зоря, як одрадяни кинулися до Марининою хати. Хата стояла чогось розчинена, на столі лежав боком розбитий горщик з недоїденою кутею та окривав холодний морок голі стіни. Ні Марини з Килиною, ні їх убогого збіжжя одрадяни в хаті не знайшли. Ще більший сум обняв їх голови.

— Значить, Марина вертася, коли збіжжя немає й хату кинула розчинену... Чого ж то так крадькома? — допитувались вони самі себе.

Перше недовіря перевернулось у віру, що Марина змилила їх. Гірка печія вхопила за серце. Отже, кожен ще здержувався, не знаючи, що то справді так.

Тільки вже на третій день, як панич поїхав, одрадяни за певно дізналися, що він дуже радо прийняв Марину, звелів німцєви відвести їй ту хату, що покійний батько вибудував у садку задля Марининою батька, а Килина так понаравила, що й з собою взяв.

Отоді все зло та лихо, що було за душею в одрадян, зразу вивернулось зі споду, зирнуло наверх. А найбільш тоді, як Марина через прикажника вернула їм одежу, що наряджали її з дочкою, як ішла до панича.

— А що, одігріли змію біля свого серця! — гукали перші неймовірі.

якби вимолотити, — додала.

— Ну, та й що з того? Куди той хліб годиться? — спитався німець.

— Люде б поїли... За одрадіток позабирали б, — відказала Марина.

Німець чогось мигикнув, а на другий день, на диво всій Одраді, звелів до току машини котити, недогаря молотити.

Йшлося вже до Різдва. Люті морози скували землю, прикрили її снігом глибоким. Пошесть на лядях почала стихати — чи то холод її задавив, чи всі ті, кому суджено було вмерти, перемерли. Зістались тільки ті, до кого й смерть боялася приступити; зістались задля того, щоб повідати нащадкам, чого то чоловік не переживе та не перенесе! ... Хліба, справжнього хліба вже давно не стало. Той хліб, що їли люде, був випечений з усякої всячини: там була і половина з осяюками, і земля з куколом та горошком, і жолудів підкидали задля смаку. Такий хліб тільки заможніші їли, а біднота й того не знала; надолужала картоплею, буряками, та й те вже було на сході, і те матері видавали видавцем дітям, наказуючи "не все зразу жерти". То був справжній голод, голодне лихо, що примушувало про все на світі забувати, про себе одного дбати... Одрадяни, як ті вовки, тинялися по вулицях та по вгородах, розривали кучугури снігу, сподівались знайти на смітнику якийнебудь завалиший огризок; виходили за село в чужих однімати; вигонили голих і холодних дітей милостині прохати: би́ли тих, що нічого не приносили до дому.

(Дальше буде)

ДЕЩО ПРО СВІТЛО

Кожний предмет, що має температуру вищу від свого оточення, проміює, себто висилає у простір надмір своєї енергії у формі промінистої енергії.

Згідно з дотеперішніми дослідженнями над цією енергією, вчені уявляють собі її як незвичайно швидке дрожання невидимої матерії "етеру", яка виповняє весь світ та проникає все, що в ньому знаходиться, а яку називають "етером". Наслідком рйного рода спонук цей "етер" дрожить, так як, наприклад, дрожить повітря в той час, як ми чуємо звуки. Коли дрожання повітря швидше, то звук вищий, тонший. Коли повільніше, тоді звук грубіший, нижчий. Ось і це дрожання "етеру" може бути повільніше або швидше.

Невидимі хвилі

Найповільніше дрожання це те, яке в практиці вживаємо для радіопередачі. Мінняючи електричну струму, дістаємо "радіо-хвилі" довільної довжини, що повторюються означену кількість разів на секунду. Цю довжину і частість дрожання можна точно зміряти і тому говоримо про хвилі довгі на стільки то метрів, які здігаються стільки то разів на секунду, себто мають стільки то тисяч "циклів" — кіло-саклів.

При радіо, як відомо, є теж і короткі хвилі, довжиною до кількох метрів або й ще менше. Іх все ще вживається для радіо-передачі. Ще коротші хвилі не досліджені вповні, але відомо, що вони далі переходять у хвилі тепла. Тепліші ж хвилі, коли їх далі скорочувати, стають хвилями, які виділює, наприклад, рад, машини для промінів "екс" і т. п. Ще коротші хвилі дають промені поза-червоні, ще невидимі для людського ока, а далі червоні, помаранчеві, зелені, жовті, сині, багряні і фіолетні, себто сім головних кольорів веселки, які всі разом дають біле сонячне світло. Ще коротші хвилі дають так зване "позафіолетне" проміння, що має велику силу, хоч воно невидиме. Від нього, а не від світляного проміння люде опалюються, дістають соняшні удари і т. п.

Тепло і світло

Всі ці "дрожання етеру" це є вияви енергії, яку називаємо звичайно "світлом". Однак така назва є децю за вузька, бо сітківка нашого ока бачить проміння тільки в засягу барв веселки, від червоного до фіолетного, себто видний засяг соняшної веселки, що обіймає ледви десятину соняшного світла. Крім цього є ще багато проміння зовсім невидного для нашого ока. Є це так звані позафіолетні проміни, що мають коротшу хвилю від фіолетних, як теж підчервоне проміння, що має довшу хвилю від червоного проміння.

Кухонна плита, кафлева піч, навіть наш одяг, коли його носимо на собі й отриваємо його власним теплом — теж проміює. Це промінювання довгохвильне, підчервоне й тому для нашого ока невидне. Можна його відкрити тільки при допомозі дуже чутких електричних термометрів.

Всі тіла, в міру підвищення температури, висилають проміння з щораз коротшою хвилею. Коли вони осягнуть 850 ступнів Фаренгайта, деякі з них починають "світити". Від тієї хвилини нічого в них у засаді не змінилось, тільки промінювання стало доступне для нашого ока.

ше проміює плита з бронзу, як з вигладженої сталі.

Прозорі тіла, що слабо вглітують світло, також і огріті слабо проміюють. Розжарене шкло світить куди слабше (в тій самій температурі) від розжареного заліза. Якже пояснити в такому випадку світло каганця, лампи або свічки?

Світло свічки

Тверді тіла можуть тільки жаритися. Коли ж повстає полум'я, то це значить, що спалюється газ або пара. Частини газів і все майже прозорі, отже, як вже вище сказано, проміюють слабо. В полум'ї звичайної свічки діються досить зложені явища. Розтоплена стеарина підходить гнотом до гори і внаслідок кожного перемінюється в пару. У внутрішній, несвітлячій частині полум'я стикається пара (це може бути теж пара нафти, бензину, розжарених продуктів дерева чи вугілля) з киснем повітря і зовсім згорює. До середини полум'я кисень вже не доходить, тільки звідтіль виділюються частинки чистого вугілля, які розжарюються і проміюють. Отже полум'я є роєм нескінченної кількості дрібних жаріючих частинок вугля.

Чим більша температура якогось цілого тіла, тим більше воно видає проміння з короткою хвилею — блакитного, фіолетного та навіть невидного позафіолетного і тим менше довгохвильного світла, червоного й поза-червоного. Залежно від роду промінювання можна також доволі точно означити температуру відповідного тіла. В той спосіб оцінюємо температуру внутрішньої печі (на підставі яскравості жару) й теж температуру віддалених зізд.

Для нашого ока, що привикло до соняшного світла, сонце є мірником якості кожного світла. Розвиток і видосконалення освітлення в історії людства — це постійний похід до того соняшного ідеалу.

Нафтові і газові лампи

Світло свічки миготить і дає підчас спалювання багато газових продуктів, шкідливих для здоров'я. Воно має ще й ту хибку, що має в порівнянні з сонцем великий надмір червоного промінювання (майже чотири рази більше). Це вислід доволі низької температури полум'я, яка не переходить кількох ступнів. У нафтових лампах, при застосуванні шкляного кльоша, який спричинює продув повітря та інтензивніше спалювання, температура полум'я вища, частинки вугля жаряться децю ясніше, менше червоно. В лампах газово-жарових, так званих аверівських, світляний газ мішається з повітрям, що доходить бічними отворами до газових проводів, спалюється дуже скоро й дає температуру вище 2500 ступнів Фаренгайта. В цьому полум'ї розжарюється сітка, дає світло дуже зближене до соняшного і при тому дуже сильне. Відповідно гаряче полум'я, що розжарює сітку, можна дістати теж в інший спосіб, напри-

клад, при допомозі спиртового або бензинового пальника з повітряною помпокою.

Електрика

Великий і вирішувальний поступ в ділянці освітлення осягнути люде аж завдяки поширенню електричного світла. Електрична жарівка повстала кількадесять літ тому. Цілий той час її беззастанно уліщували й сьогодні ще не можна сказати, чи техніка сказала в цій справі своє останнє слово.

Найважливіше й найтяжче завдання було нагрітти дротика електричним струмом до можливо найнижчої температури, щоб дістати світло як найбільше й можливо найбільш зближене до соняшного. Але до цього не надавався кожний матеріал. Вугляна пилка, що спершу вважали її найліпшою, скоро парувала в температурі коло 1,800 ступнів Фаренгайта і скорочувала життя жарівки до 300 або 400 годин.

Сьогодні уживаємо жарівки з металевиими дротиками (наприклад, вольфрамовими), що дають світло куди біліше (менш червоне) від вуглевих. Внутрішній вивод жарівки газом хемічно неутральним, наприклад, мішаниною азоту й аргону, температура дротика майже два рази вища, ніж у давніх порожних жарівках, що знову потягає за собою дальше збільшення яскравості і зближення до соняшного світла.

Та все таки це в штучному світлі є багато червоного проміння, два рази більше, як у деннім розпорощенім світлі. Щоб усунути цю хибку, виконують кльоні для жарівок зі спеціально спрепарованого синього шкла, яке частинно поглотує довгохвильові червоні проміни й у той спосіб штучне світло робить подібним до соняшного. Однак треба пам'ятати, що в той спосіб марнується 40% - 70% світляної енергії жарівки й таке освітлення є відповідно дорожче. Вживають його передовсім там, де йде про оцінювання барв, значить у крамницях з конфекцією, тканинами, волічками, тапетами і т. п.

Рйжні роди світла

Світло жарівки, що складається з мішаними проміннями різної довжини хвилі й барви, перепущене крізь барвні шкла, частинно абсорбується. В той спосіб решта світла, не задержана шклом, набирає коліру. Цього роду "фільтрування" світла, щоб надати йому бажану барву, загально уживають при комунікаційній сигналізації, залізничній чи морській.

Також важне пристосовування барвного світла підчас мряки і в цілях протилетунської оборони.

Найбільше розпорощуються при переході через грубу верстуву повітря й водної пари проміни коротких хвилі — сині й фіолетні, найменше довгохвильні — жовті, помаранчеві й червоні. Цим можна пояснити, наприклад, червону барву сонця при заході, коли його проміння мусить передеритися через дуже грубу верстуву повітря, в якій сині й фіолетні проміни майже зовсім розпорощуються та до ока дохо-

Wartime Rules Invoked to Guard Capitol

Capitol police begin checking articles carried by visitors, for the first time since World War I days, when a time-bomb exploded in the senate reception room. Acting under orders from the capitol police board, fourteen officers are stopping all visitors at the seven entrances to the building, and relieve all sight-seers of bundles, cameras, umbrellas and other articles large enough to conceal a bomb.

дять тільки червоно забарвлене проміння.

Отже коли хочемо мати світло, яке найгірше доходило б через грубу верстуву повітря до ворожого летуна, то вибираємо світло синє й фіолетове. Коли ж хочемо переслати сигнал на можливо найдавшу віддачу, і при цьому ще вогким повітрям підчас мряки, то послугуємося найбільш прозорливим світлом, себто червоним або жовтим.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УКР. РОБ. СОЮЗА

ВІДДІЛ 5, ЕМБРИДЖ, ПА. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 4-й полов. Обов'язком всіх членів і членкинь прийти, бо є важні справи. Буде справоздання урядників і контрольної комісії за шість місяців, котрої повинні вислухати всі члени і членкині. Делегат здасть звіт з Десятої Конвенції У. Р. Союзу. Котрі родичі мають дітей, що ще не є членами У. Р. Союзу, нехай подбають про це, щоб їх вписати в ряди нашої організації, де будуть мати нагоду користати з того добра нашої організації, що ми всі протягом 30 літ придбали. Довгуючі нехай вирішляють свої залежності, щоб не переносити на слідуючий рік. Збори відбуватимуться в 4-й годині з причини, що багато членів і урядників працюють в фабриці.

Я. Лісак, предс.; Т. Френкель, касієр; І. Гось, секр.

ВІДДІЛ 17-116, ІСТ ШИКАГО, ІНД. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 2-й полов., там, де все. Проситись всіх членів прийти в означений час. Делегатка здасть звіт з конвенції.

А. Балата

ВІДДІЛ 27, ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ. Збори в суботу, 14 червня, в 8-й веч., при 181 Фіт Стріт. Проситись всіх прийти і вирішати свої залежності, щоб рік був закінчений без доугу.

Секр.

ВІДДІЛ 30, БРИДЖПОРТ, КОНН. Пірничні збори в неділю, 15 червня, рино в 1-й полов., в церковній галі, при 34 Біч Стріт. Всі члени, місцеві і позамісцеві, мають прийти на ці збори, щоб почути звіт делегата з минулої конвенції. Проситись молодіш прибути, бо хочемо зайняти відділ У. Р. Союзу з самих молодих членів. Отже всі як один на ці збори.

О. Наконечний, голова; Т. Тишко, касієр; П. Сліпінський, секр.

ВІДДІЛ 38, НЮ ЙОРК, Н. Й. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 2-й полов., в Карпаті Гол. 217-219 Іст Шеста вулиця. Проситись всіх прийти в означений час, бо є дуже важні справи до пологодження. Також буде звіт делегата з Десятої Конвенції У. Р. Союзу.

П. Прибільський, секр.

ВІДДІЛ 44, НЮ БРИТЕЙН, КОНН. Пірничні збори в п'ятницю, 13 червня, в 7:30 веч., в церковній галі. Про-

ситись всіх прийти в означений час, бо маємо важні справи до пологодження.

Н. Фесак, секр.

ВІДДІЛ 45, МОНГСТАВН, ОГАЙО. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 12:15 в полудне, в церковній галі, при 526 Вест Райн Елію. Буде справоздання уряду за перших шість місяців 1941. Також делегат здасть свій звіт з Десятої Головної Конвенції. Отже всі як один на ці збори точно в означений час. Невинішій член заплатити 50 центів кари.

І. Бураніч, голова; С. Соломон, касієр; Т. Фешч, секр.

ВІДДІЛ 50, ПІТСБУРГ, ПА. Збори в неділю, 15 червня, в 2-й полов., там, де все. Проситись всіх членів і членкинь прийти на ці збори, бо маємо важну справу до пологодження. Буде звіт делегата з Десятої Конвенції У. Р. Союзу. Напоминається довгуючих вирішати свої залежності.

І. Качорівський, секр.

ВІДДІЛ 51, СИСЕРО, ІЛЛ. Збори в суботу, 14 червня, в 7:30 веч., при 29 Ілсез і 50 Корт. Сисеро. Проситись всіх прийти. Делегати, котрі були на конвенції У. Р. С., будуть здавати справоздання. Всі мають вирішати свої вклади, щоб на другий місяць було менше роботи для контрольної комісії при обрахунку нашого майна.

І. Хміляр, секр.

ВІДДІЛ 93, ШИКАГО, ІЛЛ. Збори в неділю, 15 червня, в 1-й полов., при 1944 Ірі вул. Буде справоздання делегатів з Десятої Конвенції У. Р. Союзу. Довгуючі члени нехай придуть і вирішляють свої залежності.

К. Доманчук, секр.

ВІДДІЛ 100, ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 2-й полов., в У. Н. Домі, при 237 Гоп Елію. Проситись всіх прийти в означений час. Буде справоздання делегатів з конвенції і справоздання фінансове. Також буде роздавання тикетів на пікнік, котрий відбувається 29-го червня. Окрім того є інші важні справи. Довгуючі повинні вирішати свої залежності на цих зборах, бо в протинний раз поступимо по ухвалі зборів.

Е. Селчій, фін. секр.

ВІДДІЛ 104, КЛІВЛЕНД, ОГАЙО. Збори в неділю, 15 червня, в 11:30 перед полуднем, в У. Н. Домі. Проситись всіх прийти. Делегати здадуть звіт з Десятої Конвенції У. Р. С. Повідомляється всіх, що пікнік нашого відділу відбувається 29 червня. Кожний член, котрий платить п'ять центів за пересилку вкладок, нехай платить регулярно кожного місяця, бо відділ не буде закладати за нікого.

Ір. Р. Модний, секр.

ВІДДІЛ 123, КЕМДЕН, Н. ДЖ. Збори в суботу, 14 червня, в 7-й веч., при 614 Вен Гук вул. Проситись всіх прийти. Буде звіт делегата з конвенції.

О. Мельничак, секр.

ВІДДІЛ 181, ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Збори в суботу, 14 червня, в 7:30 веч., в т. В. Коніткі. Проситись всіх прийти в означений час. Делегат здасть звіт з Десятої Конвенції У. Р. С.

П. Кічак

ВІДДІЛ 183, КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Пірничні збори в неділю, 15 червня, в 6-й веч., в церковній галі. Проситись

всіх прийти. Буде справоздання контрольної комісії. Також делегат буде здавати свій звіт з конвенції. Окрім того є інші справи. Отже старайтеся прийти всі як один.

І. Лукашевич, секр.

ВІДДІЛ 204, ШИКАГО, ІЛЛ. Пірничні збори в суботу, 14 червня, в 7:30 веч., в приміщенні т. Н. Гуміняка, 5132 С. Трой Стріт. Спеціальною справою цих зборів буде справоздання делегата з Десятої Конвенції У. Р. С. Проситись всіх прийти в означений час та вирішати свої вклади.

Уряд

ВІДДІЛ 205, ШИКАГО, ІЛЛ. Збори в суботу, 14 червня, в 7:30 веч., в приміщенні т. Н. Гуміняка, 5132 С. Трой Стріт. Спеціальною справою цих зборів буде справоздання делегата з Десятої Конвенції У. Р. С. Проситись всіх прийти в означений час та вирішати свої вклади.

Уряд

ВІДДІЛ 219, ПАЛМЕРТОН, ПА. Збори в суботу, 14 червня, в 7:30 веч., в галі, де все. Обов'язком всіх членів і членкинь прийти на ці збори, бо маємо важні справи. Делегати здадуть свій звіт з Десятої Головної Конвенції У. Р. Союзу.

Уряд

ВІДДІЛ 260, ГРЕНД РЕПІДС, МИШ. Пірничні збори в п'ятницю, 13 червня, в 7-й веч. Проситись всіх прийти. Буде звіт делегата з Десятої Конвенції У. Р. С. Також буде справоздання з іздку українських організацій. Окрім того є інші справи. Отже приходіть всі в означений час на ці збори.

Секр.

ASSEMBLY 265, CHURCHVILLE, N. Y. Meeting will be held Saturday, June 14th, 8:00 p. m., at the home of Mr. Paul Kuszyk. All members are requested to attend and hear report from Convention of the U. W. Ass'n.

Secretary

ВІДДІЛ 272, ДІТРОЙТ, МИШ. Збори в неділю, 15 червня, в 11-й перед полуднем, в У. Р. Домі. Проситись

ДРУКАРНЯ АМЕРИКИ В ФИЛАДЕЛФИИ

пошукує друкаря, до преси й домання газети. Праця постійна, платня за умовою. Зголошення на адресу:

AMERICA
817 North Franklin St.,
Philadelphia, Pa.

ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ ПОГРЕБНИК на Филаделфію й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

Cor. Franklin & Brown Sts.,
Philadelphia, Pa.
Tel.: Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ЗМІНА АДРЕСИ

Відділ

СТАРА АДРЕСА:

Імя

Вулиця

Місто

НОВА АДРЕСА:

Вулиця

Місто

При зміні адреси треба подати число відділу і залучити 10 центів на кошт зміни.

NARODNA WOLA,

524 Olive Street,

Scranton, Pa.

By NICK NICHOLS

PETER PEN

